

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายสรุปผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด กรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด กรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด กรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

- 1.1.1 ผู้บริหาร จำนวน 100 คน
- 1.1.2 หัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

- 1.2.1 ผู้บริหาร จำนวน 36 คน
- 1.2.2 หัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 90 คน

รวม 126 คน

1.3 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จากกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง ทั้ง 9 กลุ่มโรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มโรงเรียนละ 2 โรงเรียน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 18 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนใช้ผู้อำนวยการ 1 คน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ 1 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารทั้งสิ้น 36 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าหมวดวิชาใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากหัวหน้าหมวดวิชาในกลุ่มวิชาทั้ง 5 กลุ่มวิชาของแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนละ 5 คน รวมได้หัวหน้าหมวดวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 90 คน ดังนั้น ได้ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 126 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะของคำถามที่ใช้เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ ลักษณะของคำถามที่ใช้เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ตามโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานการณ์ส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา และสาเหตุของปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และแจกแจงความถี่ เสนอเป็นตารางจัดลำดับเนื้อหาและความถี่ประกอบ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร โรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 51-60 ปี ไม่พบผู้มีช่วงอายุต่ำกว่า 31 ปี

วุฒิทางการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาได้แก่วุฒิปริญญาโท และมีปริญญาเอกน้อยที่สุด

ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระยะเวลา 21 ปี ขึ้นไป รองลงมาได้แก่ระยะระหว่าง 16-20 ปี

ตอนที่ 2 ปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ พบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือปัญหาการปฏิบัติตามแผนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุของปัญหาคือขาดความร่วมมือจากครูในการดำเนินตามแผน แนวทางการแก้ปัญหานี้ คือควรกระจายงานของส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้ครูมีเวลาพอมาทำงานตามแผน ควรมีการสัมมนา ปรับปรุง การวางแผนและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือมากขึ้น

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือครูไม่ปรับปรุงพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น สาเหตุของปัญหา คือ ครูไม่เห็นความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีสอน แนวทางการแก้ปัญหานี้ คืออบรมหรือสัมมนาครูด้านการสอน ให้สอนด้วยวิธีใหม่ ๆ และเปลี่ยนวิชาสอนบ้าง เพื่อไม่ให้ครูเกิดการจำเจ

3. ด้านการจัดแผนการเรียน พบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือ โรงเรียนไม่สามารถเปิดวิชาเลือกได้ตามความต้องการของนักเรียน สาเหตุของปัญหาคือขาดสถานที่ ห้องเรียน โรงฝึกงาน และพื้นที่ แนวทางการแก้ปัญหา คือลดห้องพักครูแล้วสร้างเป็นห้องศูนย์วิชาให้มากขึ้น และควรเลือกรายวิชาที่ใช้สถานที่น้อยหรือเป็น โครงการให้นักเรียนทำที่บ้านและนำมาส่ง

4. ด้านการจัดตารางสอน พบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือการจัดช่วงเวลาเรียนไม่เหมาะสมกับลักษณะวิชา สาเหตุของปัญหาคือ ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียน พื้นที่ ไม่เพียงพอ แนวทางการแก้ปัญหานี้ คือลดวิชาลงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน จัดให้นักเรียนเดินเรียนตามห้องศูนย์วิชา เพิ่มอาคารสถานที่ และห้องเรียน

5. ด้านการจัดครูเข้าสอน พบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการจัดครูสอนไม่ตรงตามวุฒิของครู สาเหตุของปัญหาคือ การขาดแคลนครูที่จะทำการสอน แนวทางการแก้ปัญหานี้ คือ สักรวจหรือเตรียมความพร้อมครูก่อนเปิดวิชาใหม่ และห้ามย้ายหรือช่วยราชการระหว่างปี ในกรณีย้าย หรือเกษียณต้องหาดำแหน่งมาทดแทน

6. ด้านการจัดสอนซ่อมเสริม พบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาไม่สามารถจัดตารางสอนซ่อมเสริมให้ครบทุกรายวิชาได้ สาเหตุของปัญหาคือ เวลาเรียนมีจำกัดไม่สามารถจัดเป็นคาบซ่อมเสริมได้ครบ แนวทางการแก้ปัญหานี้ คือ จัดสอนซ่อมเสริมนอกเวลาตารางสอนปกติ และควรจัดให้ครูในหมวดวิชาทุกคนสอนซ่อมเสริม

7. ด้านการจัดห้องสมุดโรงเรียน พบว่ามีปัญหาที่สำคัญ คือ การบริการห้องสมุดยังไม่ได้รับความสะดวก สาเหตุของปัญหาคือ ขาดเครื่องมือหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในางานห้องสมุด แนวทางการแก้ปัญหานี้ คือจัดหาสื่อมาใช้บริการห้องสมุดให้หลากหลาย และใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการค้นหาหนังสือหรือความรู้

8. ด้านการจัดบริการแนะแนว พบว่ามีปัญหาสำคัญคือ การบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ ยังได้ผล ไม่เป็นที่น่าพอใจ สาเหตุของปัญหาคือการจัดระบบข้อมูลยังขาดประสิทธิภาพ แนวทางการแก้ปัญหานี้ คือ ส่งครูแนะแนวเข้าอบรมการจัดระบบข้อมูล และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดระบบข้อมูล

9. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่ามีปัญหาสำคัญ คือ โรงเรียนไม่สามารถเปิดกิจกรรมให้หลากหลาย สาเหตุของปัญหาคือ สถานที่ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ แนวทาง

การแก้ปัญหา นี้ คือ เลือกกิจกรรมที่โรงเรียนมีความพร้อม และจัดกิจกรรมที่ใช้พื้นที่ใด ๆ ได้

10. ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน พบว่ามีปัญหาสำคัญ คือการจัดสื่อการสอนไม่เพียงพอ สาเหตุของปัญหาคือระเบียบการจัดซื้อจัดหาสื่อการสอนมากเกินไปทำให้จัดหาจัดซื้อล่าช้า
 แนวทางการแก้ปัญหา นี้ คือ กำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนในการจัดหาสื่อการสอนเพื่อ กำหนดงบประมาณ และกันเงินสำรองไว้เพื่อจัดซื้อสื่อฯหรือให้ครูสำรองเงินก่อน

11. ด้านการพัฒนาครูทางด้านวิชาการ พบว่ามีปัญหาสำคัญ คือ แนวปฏิบัติการ ดำเนินการนิเทศของโรงเรียนไม่ชัดเจน สาเหตุของปัญหาคือ ขาดแผนการนิเทศการศึกษาใน โรงเรียน แนวทางการแก้ปัญหา นี้ คือจัดทำแผนนิเทศให้ชัดเจนและระยะยาว จัดเวลาให้ เหมาะสมและปรับแผนการ อบรมตามสถานการณ์ด้วย

12. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน พบว่ามีปัญหาสำคัญ คือปัญหานักเรียน ขาดความรับผิดชอบในการแก้ผลการเรียน สาเหตุของปัญหาคือ นักเรียนสอบตก และติ ร มส์ หลายวิชา แนวทางการแก้ปัญหา นี้ คือ ครูประจำวิชาควรติดตามนักเรียนมาสอบแก้ตัว และประสานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด

13. ด้านการประเมินผลงานวิชาการ พบว่ามีปัญหาสำคัญ คือ ขาดแนวปฏิบัติ ในด้านการประเมินผลงานวิชาการ สาเหตุของปัญหาคือ ขาดแผนการดำเนินการประเมิน ผลงานวิชาการ แนวทางการแก้ปัญหา นี้ คือส่งบุคลากรเข้าอบรมด้านการประเมินผลแผนงาน และ มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัญหาด้านการวางแผนงานวิชาการ

ปัญหาสำคัญในด้านการวางแผนงานวิชาการ จากผลการวิจัย พบว่าส่วนมากมี ปัญหาที่สำคัญ คือปัญหาการปฏิบัติตามแผนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาขาดการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน ปัญหาแผนงานและโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของโรงเรียน ปัญหาแนวปฏิบัติในการวางแผนงานด้านวิชาการไม่ชัดเจน ปัญหาบุคลากรไม่ปฏิบัติตามแผน และครูชอบทำงานในฝ่ายอื่นมากกว่างานในฝ่ายวิชาการ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่าปัญหาการปฏิบัติตามแผนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด และระบุสาเหตุของปัญหา คือขาดความร่วมมือจากครูในการดำเนินงานตามแผน เมื่อพิจารณาปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่งคือปัญหา ปัญหาแผนงานและโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของโรงเรียน สาเหตุของปัญหานี้คือ ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการน้อย เมื่อพิจารณาแล้วผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการวางแผนงานวิชาการนั้น มักจะกระทำเฉพาะผู้ที่ เป็นหัวหน้าแต่ละงาน หรือผู้บริหารเท่านั้น ไม่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนมากนัก ซึ่งขัดกับหลักการวางแผนงานวิชาการที่ดี ที่จะต้องเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยการวางแผนต้องทำเป็นหมู่คณะ ถ้าการวางแผนดำเนินการจัดทำเฉพาะใน ส่วนของหัวหน้าหน่วยงานเท่านั้น ย่อมทำให้การวางแผนไม่ครอบคลุมพอ ไม่สอดคล้องกับสภาพ เป็นจริงของโรงเรียน และทำให้ขาดความร่วมมือที่ดีอีกด้วย สอดคล้องกับ กนก จันทร์ขจร (2537: 162) กล่าวไว้ว่า การวางแผนจะต้องให้คณะผู้ร่วมงานทำเป็นคณะ (team) ช่วยกัน คิดหาวิธีดำเนินงาน มองปัญหาที่มีอยู่ พยายามหาวิธีการเพื่อแก้ปัญหาที่นั้น ๆ ช่วยกันกำหนด จุดประสงค์ และสอดคล้องกับหลักการเตรียมการก่อนดำเนินการตามแผนของ สำนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2534: 63) กล่าวไว้ว่า

การกำหนดขั้นตอนของกระบวนการวางแผนนั้นต้องมีการเตรียมการก่อนขั้นลงมือปฏิบัติ ตามแผนซึ่งไม่หมายความเฉพาะเรื่องงบประมาณ หรือวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งต้องขออนุมัติ งบประมาณ จัดซื้อจัดจ้างเท่านั้น การเตรียมการที่เป็นปัญหาใหญ่มากได้แก่ การเตรียมคน และการเตรียมคนที่มักไม่ได้ทำกันก็คือ การเตรียมใจ การเตรียมใจที่ดีที่สุดก็คือการให้ บุคคลในหน่วยงานมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวางแผนนั้น คนจะให้ความร่วมมืออย่างแท้จริงในการปฏิบัติตามแผน

จะเห็นได้ว่าการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนนั้น นอกจากจะทำให้ การวางแผนสามารถทำได้ครอบคลุมกับปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงมากขึ้น แล้ว ยังก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานอีกด้วย และทำให้ปัญหาการวางแผนงานวิชาการ ลดลงได้มาก

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาสำคัญในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า มีปัญหา ที่สำคัญ ปัญหาครูไม่ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ปัญหาครูขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของหลักสูตร ปัญหาครูไม่ได้เตรียมการสอน ปัญหาการศึกษาจากสถาบันอื่นทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร ปัญหาขาดความพร้อมด้านทรัพยากรในการนำหลักสูตรไปใช้ และปัญหานักเรียนเลือกเรียนในวิชาที่ตัวนักเรียนไม่สนใจ

ปัญหาสำคัญในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนมากมีปัญหาครูไม่ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น สาเหตุคือ ครูไม่เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงวิธีสอน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียน การสอนหรือการที่ครูไม่เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการสอนก็ดี ถ้าครูมีการเตรียมการ สอนที่ดีแล้วปัญหาเหล่านี้ไม่น่าจะเกิดขึ้นหรือเกิดน้อยลงจนไม่น่าที่จะเป็นปัญหาสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาที่สำคัญที่น่าสนใจ คือครูไม่ได้เตรียมการสอน เนื่องจากการเตรียมการสอน

เป็นขั้นตอนหนึ่งของการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนที่จะดำเนินการสอนจริง ครูควรจะต้องมีการเตรียมการสอน โดยการวางแผนการสอนเสียก่อน และมีการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ เช่น แผนการสอน โครงการสอน หรือบันทึกการสอน เป็นต้น อย่างไรก็ตามการที่ครูไม่ได้เตรียมการสอนนั้น ทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และตัวนักเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมเนื้อหา พื้นฐานนักเรียน เวลาเรียน วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม เป็นต้นอาจเป็นผลทำให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับ กนก จันทร์ชจร (2537: 128) กล่าวว่า การสอนจะประสบความสำเร็จได้ผลตามจุดประสงค์และบรรลุจุดหมาย หลักการของหลักสูตร ต้องมีการเตรียมการสอน ดังนั้นการทำแผนการสอนจึงถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ซึ่งกรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป. : 10) ได้เสนอขอขยายหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในส่วนของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการทำแผนการสอน โครงการสอน รายวิชา และให้ครูจัดทำบันทึกการสอน กนก จันทร์ชจร (2537:128) ได้เสนอไว้ว่า ครูอาจารย์ทุกคน ต้องทำแผนการสอนรายวิชา ที่มีขั้นตอนการสอนโดยเน้นทักษะและขบวนการ และมีรายการต่าง ๆ ให้ครบถ้าไม่ดำเนินการจะงดการพิจารณา ความดี ความชอบ ประจำปี คือ ไม่ให้เงินเดือน สำหรับผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อครูมีการเตรียมการสอนที่ดีแล้ว ครูจะต้องมีการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น อย่างแน่นอน

3. การจัดแผนการเรียน

ปัญหาด้านการจัดแผนการเรียน จากการวิจัยพบว่า มีปัญหาที่สำคัญ คือปัญหาโรงเรียนไม่สามารถเปิดวิชาเลือกได้ตามความต้องการของนักเรียน ปัญหาการเปิดแผนการเรียนยังไม่สนองหลักการและจุดหมายของหลักสูตร ปัญหาขาดการประเมินผล ติดตามและปรับปรุงแผนการเรียน และปัญหานักเรียนไม่สามารถเรียนในแผนการเรียนตามที่เลือกได้

ปัญหาสำคัญในด้านการจัดการเรียน จากผลการวิจัย พบว่าส่วนมากมีปัญหาโรงเรียนไม่สามารถเปิดวิชาเลือกได้ตามความต้องการของนักเรียน สาเหตุคือขาดสถานที่ ห้องเรียน โรงฝึกงาน และพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องจากว่าหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กรมวิชาการ, 2535:4) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (กรมวิชาการ, 2535:4) ได้ระบุแนวการดำเนินการไว้ว่า ควรจัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวางตามความถนัดและความสนใจ ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องเปิดวิชาเลือกให้สนองความต้องการของนักเรียนมากขึ้น แต่เนื่องจากโรงเรียนไม่พร้อมด้านอาคาร สถานที่ โรงเรียนจึงต้องระดมเงินทุนเพื่อปรับปรุง หรือสร้างอาคารเพิ่มเติมมากขึ้นจึงเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนต้องจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ จนบางครั้งทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อโรงเรียนได้ ส่วนผู้วิจัยเห็นว่าแนวการดำเนินการของหลักสูตรเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และมีแนวทางการแก้ปัญหาได้หลายวิธีโดยไม่เลือกวิธีการระดมทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ มากนัก แนวทางแก้ไขที่ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนน่าจะทดลองทำดูก่อนที่จะทำการระดมทุน ได้แก่ การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นน่าจะมีแหล่งเรียนรู้ แหล่งประกอบการ ผู้มีความรู้ความชำนาญ และประชาชนผู้ต้องการจะเสียสละเพื่อการศึกษาอยู่ด้วย ถ้าโรงเรียนสามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นเหล่านี้มาใช้บ้างก็จะทำให้โรงเรียนไม่ต้องระดมทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ มากขึ้นและนักเรียนยังมีโอกาสได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่เป็นจริงอีกด้วย สอดคล้องกับ เรื่อง เจริญชัย และเสรี ลาซโรจน์ (2525:265) กล่าวว่าผู้บริหารต้องทำให้โรงเรียนกับท้องถิ่นได้แลกเปลี่ยนทรัพยากร และร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันยิ่งขึ้น ทรัพยากรในท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีผลต่อการเรียนการสอน เช่น ที่มีอยู่ในธรรมชาติ บุคคล และองค์การที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ในปัจจุบันโรงเรียนละเลยการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการศึกษามาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไช่มุกด์ ชมชื่น (2532:111) พบว่า การใช้ทรัพยากรชุมชนในการเรียนมีน้อย ขาดการสำรวจแหล่งทรัพยากรชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการระดมใช้ทรัพยากรท้องถิ่นน่าจะเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งในการแก้ปัญหา การขาดสถานที่ ห้องเรียน โรงฝึกงาน และพื้นที่ ในการจัดการเรียน

4. การจัดตารางสอน

ปัญหาด้านการจัดตารางสอน จากการวิจัยพบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือปัญหาการจัดช่วงเวลาเรียน ไม่เหมาะสมกับลักษณะวิชา ปัญหาข้อมูลที่ใช้ในการจัดตารางสอนยังไม่เพียงพอ และปัญหาการจัดรายวิชาในตารางสอนยังไม่ลงตัว

ปัญหาสำคัญในด้านการจัดตารางสอน จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนมากมีปัญหาการจัดช่วงเวลาเรียน ไม่เหมาะสมกับลักษณะวิชา สาเหตุของปัญหาคือ ห้องปฏิบัติการ พื้นที่ห้องเรียน ไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาปัญหาอื่นประกอบไปด้วยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเกิดจากสาเหตุการเตรียมการเพื่อจัดตารางสอนไม่ดี เพราะการเตรียมการในการจัดตารางสอนที่ดีนั้นควรมีข้อมูลเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการ พื้นที่ ห้องเรียน วิชาที่เปิดสอน และบุคลากร เป็นต้น อย่างเป็นปัจจุบันอยู่แล้ว นอกจากนี้จะต้องมีการประสานงานกับหมวดวิชา ฝ่ายอาคารสถานที่ และฝ่ายแนะแนวอีกด้วย เมื่อได้ข้อมูลที่แน่นอนเหล่านี้จึงจะสามารถจัดตารางสอนได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ลือชา สร้อยพาน (2525: 335) เสนอหลักในการเตรียมการจัดตารางสอนไว้คือ การจัดตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ หัวหน้าหมวดวิชา และแนะแนว ข้อมูลได้แก่ข้อมูลห้องเรียน แผนการเรียน ชั้นเรียน รายวิชา จำนวนนักเรียน จำนวนคาบที่สอนของครูแหล่งวิชาการท้องถิ่น และข้อมูลอื่น ๆ เช่น เวลา เวลาพัก เป็นต้น ให้พร้อมมูล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าถ้าดำเนินการเตรียมการจัดตารางสอนที่ดี มีข้อมูลดังกล่าว และผู้จัดควรมีความชำนาญในการจัดตารางสอนด้วยก็จะทำให้ปัญหาการจัดช่วงเวลาเรียน ไม่เหมาะสมกับลักษณะของวิชาจะลดน้อยลงไปได้และทำให้ปัญหาการจัดตารางสอนเกิดปัญหาน้อยลงด้วย

5. การจัดครูเข้าสอน

ด้านการจัดครูเข้าสอน จากการวิจัยพบว่ามีปัญหาที่สำคัญ คือปัญหาการจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิของครู ปัญหาการจัดครูเข้าสอนแทนครูที่ไม่ได้มา ปฏิบัติราชการ ไม่สามารถจัดครูสอนในวิชาที่ต้องการเปิดใหม่เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนได้ครบ และปัญหาการจัดครูสอนวิชาเดียวกันจัดสอนแทนกันไม่ได้

ปัญหาสำคัญในด้านการจัดครูเข้าสอน จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนมากมีปัญหา ปัญหาการจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิของครู สาเหตุของปัญหาคือการขาดแคลนครูที่จะทำการสอน วิธีแก้ปัญหานี้ที่น่าสนใจซึ่งผู้สัมภาษณ์ได้ระบุไว้ คือ ก่อนเปิดวิชาใหม่ควรสำรวจและเตรียมความพร้อมของครูก่อน ผู้วิจัยเห็นว่าการแก้ปัญหานี้โดยการพยายามหาครูเข้าสอนให้ตรงตามวุฒินั้น เป็นการยาก โดยเฉพาะวิชาकरणและอาชีพในกลุ่มวิชาเลือกหรือวิชาเลือกเสรี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่า แก้ปัญหาโดยใช้วิธีจัดกลุ่มวิชาให้นักเรียนเลือก โดยที่นักเรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนวิชาได้ไม่มากนัก หรือบางวิชาโรงเรียนไม่เปิดทำการสอน ซึ่งวิธีแก้ปัญหานี้ล้นเกินกับแนวดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมสามัญศึกษา, 2534:4) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมสามัญศึกษา, 2534:4) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนเลือกเรียนอย่างกว้างขวางตามความถนัดและความสนใจ ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของครูที่มีความรู้พอที่จะสอนได้มากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เรายังสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีอื่น ๆ อีกหลายวิธีซึ่งสามารถใช้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนตามที่ ลือชา สร้อยพาน (2525:348) ได้เสนอวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวไว้ ได้แก่ จัดคาบเวลาเรียนในตารางให้ตรงกันหลายชั้น จัดครูคนเดียวสอนหลายวิชา เชิญวิทยากรท้องถิ่น การช่วยเหลือระหว่างโรงเรียนมอบหมายงานให้ทำ ใช้เทคโนโลยี นักเรียนสอนกันเอง ใช้แหล่งวิชาการและจ้างครูอัตราจ้าง เป็นต้น โรงเรียนควรใช้วิธีเหล่านี้ก่อนที่จะใช้วิธีตัดโอกาสการเลือกของนักเรียน ซึ่งจะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

6. การจัดสอนซ่อมเสริม

ด้านการจัดสอนซ่อมเสริม จากการวิจัยพบว่า มีปัญหาที่สำคัญ คือปัญหาไม่สามารถจัดตารางสอนซ่อมเสริมให้ครบทุกรายวิชาได้ ปัญหาครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการตามวิธีการเรียนการสอนซ่อมเสริมที่ถูกต้อง และโรงเรียนไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการสอนซ่อมเสริม

ปัญหาสำคัญในด้านการสอนซ่อมเสริม จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนมากมีปัญหา ไม่สามารถจัดตารางสอนซ่อมเสริมให้ครบทุกรายวิชาได้ สาเหตุของปัญหาคือ เวลาเรียนมี จำกัด ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดสอนซ่อมเสริมไม่จำเป็นที่จะต้องจัดสอนทุกรายวิชา การพยายาม จัดให้ทุกวิชาได้มีการซ่อมเสริม ไม่ใช่หลักการสอนซ่อมเสริมที่ถูกต้องนัก ตามที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535:191) ได้เสนอลักษณะการสอนซ่อมไว้ดังนี้ การสอนซ่อมเสริมมี 4 ลักษณะได้แก่ การสอนซ่อมเสริมก่อนเรียน การสอนซ่อมเสริมขณะทำการสอน การสอนซ่อมเสริมรายวิชาเพื่อสอบแก้ตัว และการสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่ฉลาด จะเห็นได้ว่าการสอนซ่อมเสริมก่อนเรียนนั้นเป็นการสอนซ่อมเสริมเพื่อปรับพื้นฐานของนักเรียน การสอนซ่อมเสริมเพื่อสอบแก้ตัว และการสอนซ่อมเสริมเพื่อเด็กฉลาด การสอนซ่อมเสริมในลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องจัดทุกรายวิชา และไม่จำเป็นต้องจัดให้ครูทุกคนสอนซ่อมเสริมด้วย ส่วนการสอนซ่อมเสริมขณะทำการสอน ครูแต่ละวิชาอาจใช้เวลาเรียนเพื่อทำการสอนซ่อมเสริมได้ ดังนั้นผู้วิจัย เห็นว่าถ้าโรงเรียนดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริมที่สอดคล้องกับหลักการสอนซ่อมเสริมที่ดีแล้ว จะสามารถช่วยลดปัญหาการจัดเวลาในการสอนซ่อมเสริม การจัดครูในการสอนซ่อมเสริมได้อีกด้วย ทำให้ลดปัญหาการสอนซ่อมเสริมลงได้

7. การจัดห้องสมุดโรงเรียน

ด้านการจัดห้องสมุด จากการวิจัยพบว่า มีปัญหาที่สำคัญปัญหาการบริการห้องสมุด ยังไม่ได้รับความสะดวก และปัญหานักเรียนสนใจในการใช้ห้องสมุดน้อย

ปัญหาสำคัญในด้านการจัดห้องสมุด จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนมากมีปัญหา การบริการห้องสมุดยังไม่ได้รับความสะดวก สาเหตุคือขาดเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือนำมาใช้ไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ มาใช้กับงานห้องสมุดนั้นกำลังเป็นที่แพร่หลายทั่วไป ไม่ว่าจะใช้ในการบริการค้นหาหนังสือ หรือบริการคว้าหาความรู้ และสามารถใช้ในการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารได้ด้วย นับว่าเป็นประโยชน์ต่องานห้องสมุดมาก สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์

(2535:242) ได้เสนอการพัฒนาห้องสมุดไว้ว่า คอมพิวเตอร์นอกจากจะใช้งานด้านเทคนิคก็สามารถนำมาใช้งานด้านบริการด้วย นอกจากนี้การบริการความสะดวกต่าง ๆ ทำให้ผู้สนใจใช้ห้องสมุด เช่นการยืมหนังสือนอกเวลา การบริการให้ยืมหนังสือต่างห้องสมุด และการบริการทางวิชาการได้ด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุดนั้นนับว่ามีประโยชน์มาก แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงเนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์มีราคาแพงต้องเสียงบประมาณมาก ต้องจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อดำเนินงานด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแต่ละโรงเรียนควรจัดห้องสมุดตามสภาพของแต่ละโรงเรียน ตามข้อเสนอของกรมสามัญศึกษา (2532:91) ได้เสนอไว้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนควรให้บริการได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ และมีการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน ส่วนวัสดุสารสนเทศที่ กรมสามัญศึกษาได้เสนอไว้ ได้แก่ วัสดุตีพิมพ์ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ส่วนวัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ ใสตทัศน์วัสดุต่าง ๆ เช่น แถบบันทึกภาพ แถบบันทึกเสียง เป็นต้น วัสดุไม่ตีพิมพ์เหล่านี้จะนำมาใช้ได้ดี และค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มาก สำหรับด้านบุคลากรที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอไว้ว่าน่าจะมีจ้างนักเรียนที่ยากจนทำหน้าที่บริการห้องสมุด ซึ่งเป็นการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนทั้งยังช่วยบริการห้องสมุดได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ทั้งนี้แต่ละโรงเรียนควรจัดตามสภาพของโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อโรงเรียนพยายามจัดตามที่กรมสามัญศึกษากำหนดไว้ย่อมมีประสิทธิภาพแล้วน่าจะลดปัญหาการบริการห้องสมุดไม่ได้รับความสะดวกและนักเรียนขาดความสนใจใช้บริการห้องสมุดลงได้

8. การจัดการบริการแนะแนว

ด้านการจัดการบริการแนะแนว จากการวิจัยพบว่ามีปัญหาที่สำคัญ คือปัญหา การบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ ยังได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ ปัญหาการบริการแนะแนวไม่ได้รับความสะดวก และปัญหานักเรียนไม่ให้ความสนใจบริการแนะแนว

จากการวิจัยพบว่า การบริการแนะแนวมีปัญหาส่วนมาก คือ ปัญหาการบริการแนะแนวว่าการบริการทั้ง 5 บริการ ตามที่กรมสามัญศึกษา(2532:99) ได้เสนอเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านแนะแนว ประกอบด้วย บริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล ทั้ง 5 บริการยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ สาเหตุของปัญหานี้คือ การจัดระบบข้อมูลยังขาดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าระบบข้อมูลมีความสำคัญกับงานแนะแนวมาก ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลนักเรียน ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียน ข้อมูลวิชาการ ข้อมูลผู้ปกครอง อาชีพต่าง ๆ รวมทั้งสถาบันศึกษาต่อขั้นสูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งการที่จะได้ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมาได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดระบบการดำเนินการด้านข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ และถ้าการจัดระบบข้อมูลขาดประสิทธิภาพแล้ว และย่อมเกิดปัญหาการบริการแนะแนว ทั้ง 5 บริการได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจอีกด้วย สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ เต็มพิทักษ์ (2528:164) ได้วิจัยพบว่า การจัดบริการแนะแนวมีปัญหา การจัดระบบข้อมูลหลักฐานระเบียบเรียบร้อยเกี่ยวกับนักเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการแนะแนวยังไม่ดีพอ

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาไว้ คือ ส่งครูแนะแนวเข้าอบรมการจัดระบบข้อมูล ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและการค้นหาข้อมูล หรือใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานแนะแนวนั้นยังไม่มี ความจำเป็นมากนัก เพราะการดำเนินการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดกระทำข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่สำคัญคือต้องให้ได้ข้อมูลที่ เป็นปัจจุบัน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของแนะแนวมีอยู่แล้วเช่น ระเบียบเรียบร้อย หรือแบบสอบถามที่แนะแนวผลิตขึ้นแนะแนวต้องดำเนินการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมไว้ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากข้อมูลเหล่านี้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน แนะแนวจะต้องหาวิธีดำเนินการมาใช้เพื่อเป็นบริการสนเทศที่ดีแก่นักเรียนให้ได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้การดำเนินการด้านข้อมูลสะดวกยิ่งขึ้น แต่ไม่ใช่เครื่องมือที่จำเป็นมากนัก แต่ละโรงเรียนควรพิจารณาจัดหาตามสภาพของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนหรือไม่

9. การจัดการกิจกรรมนักเรียน

ด้านการจัดการกิจกรรมนักเรียน จากการวิจัยพบว่ามีปัญหา คือปัญหาโรงเรียนไม่สามารถเปิดกิจกรรมให้หลากหลาย ปัญหาไม่สามารถควบคุมคาบกิจกรรมอิสระของนักเรียนได้ ปัญหากิจกรรมที่จัดไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียน และปัญหาแนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดกิจกรรมไม่ชัดเจน

จากการวิจัยพบว่า การจัดการกิจกรรมนักเรียน มีปัญหาส่วนมาก คือปัญหาโรงเรียนไม่สามารถเปิดกิจกรรมให้หลากหลาย สาเหตุของปัญหาคือสถานที่ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาปัญหาโรงเรียนไม่สามารถเปิดกิจกรรมให้หลากหลาย และปัญหากิจกรรมที่จัดไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียน และเมื่อพิจารณาสาเหตุที่สำคัญทั้งสองปัญหา ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งสองปัญหาน่าจะเกิดจากสาเหตุ โรงเรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนเลือกเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิลาสินี สิงห์ศิริ (2537:187) พบว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมตามความพร้อมของโรงเรียน ใช้บริเวณโรงเรียนทุกแห่งให้เกิดประโยชน์เต็มที่ และจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนเลือกกิจกรรมได้หลากหลายโดยเรียงลำดับความต้องการ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาด้านการจัดการกิจกรรมได้ระดับหนึ่ง แต่จากความหมายของกิจกรรมที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโดยกรมวิชาการ (2537:3) ได้ระบุไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัดมิใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อผู้เรียนในการเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกันโดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำและช่วยกันแก้ปัญหา เห็นได้ว่าการจัดตั้งกิจกรรมใด ๆ นั้นต้องเกิดจากความคิดของนักเรียนเองมิใช่ครูเป็นผู้กำหนดให้ นอกจากนี้แนวดำเนินการจัดกิจกรรมด้านครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียน โดยกรมวิชาการ (2537: 7) ระบุว่า ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีในการจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรม และให้สามารถจัดกิจกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนสนใจและต้องการ เมื่อพิจารณาแล้วผู้วิจัยเห็นว่า แนวการดำเนินงานในการจัดการกิจกรรมของกรมวิชาการ(2537: 6) ซึ่งระบุว่า โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้

ผู้เรียน

ได้มีโอกาสเลือกได้อย่างกว้างขวางนั้นน่าจะหมายถึง การจัดกิจกรรมให้หลากหลายตามที่นักเรียนเสนอ ไม่ใช่ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมให้หลากหลายเอง นักเรียนเป็นผู้เลือกเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูจัดให้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขาดครูที่ปรึกษากิจกรรม กิจกรรมที่จัดไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียน และไม่สามารถเปิดกิจกรรมให้หลากหลายได้ตามความต้องการของนักเรียน ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหากิจกรรมที่สำคัญคือ โรงเรียนควรสนับสนุนให้ใช้แนวทางของกรมวิชาการตามแนวดำเนินการจัดกิจกรรมด้านครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียน โดยกรมวิชาการ (2537:7) ซึ่งระบุว่า ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรม และให้สามารถจัดกิจกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนสนใจและต้องการ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2537:7) กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรวมกลุ่มกันอยู่ แล้วตามธรรมชาติ หากครูสามารถจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามธรรมชาติแล้ว ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

10. การจัดสื่อการเรียนการสอน

ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน จากการวิจัย พบว่า มีปัญหาที่สำคัญคือปัญหาการจัดสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ปัญหาการจัดบริการสื่อฯ ไม่ได้รับความสะดวก ปัญหาครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตและการใช้สื่อฯ และปัญหาครูขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนหรือเครื่องมือที่ทันสมัย

จากการวิจัยพบว่า การจัดสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาที่สำคัญคือ การจัดสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ สาเหตุของปัญหาคือ มีระเบียบปฏิบัติมากทำให้การจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนล่าช้า แนวทางการแก้ปัญหาที่ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอได้แก่ กำหนดนโยบายและแผนให้ชัดเจนในการจัดหาสื่อการสอนเพื่อกำหนดงบประมาณ และต้องกันเงินสำรองไว้เพื่อจัดซื้อสื่อการสอนซึ่งอาจเป็นสื่อการสอนประเภทวัสดุสิ้นเปลือง หรือสื่อการสอนที่จัดลงในแผ่นไมกั้น เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นด้วยที่โรงเรียนควรจัดทำแผนและดำเนินการจัดหาสื่อการสอนล่วงหน้าและควรจัดทำก่อน

เปิดภาคเรียน ยกเว้นสื่อประเภทวัสดุสิ้นเปลือง เพื่อประกอบแผนการสอนและสามารถทำการสอนได้ทันที เมื่อเปิดภาคเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการสอนใช้เอง ไม่ว่าจะเป็นเอกสารประกอบวิชาเรียน วัสดุทดลอง สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ แผนภาพ เป็นต้น เพราะการผลิตสื่อการสอนใช้เองจะทำให้ผู้สอนสามารถจัดสื่อการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอน ง่ายและสะดวกในการดูแลรักษา และเป็นการประหยัดงบประมาณได้ด้วย สำหรับการที่ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อ นั้นโรงเรียนสามารถแก้ไขได้โดยจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในการผลิตสื่อการสอนในวันปิดภาคเรียนเพื่อให้ครูได้มีความรู้ด้านการผลิตสื่อ เห็นแนวทางในการผลิตสื่อ และได้สื่อการสอนจำนวนหนึ่งด้วย สอดคล้องกับ อนันต์ ระวังทุกข์ (2529: 167) เสนอแนะไว้ว่า การจัดอบรมครูด้านการผลิตสื่อการสอนนั้น อาจจะทำในรูปของการฝึกปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องการผลิตวัสดุอุปกรณ์ จากแหล่งต่าง ๆ หรือทางหน่วยงานในเทศ์อาจดำเนินการฝึกอบรมการผลิตอุปกรณ์การเรียนการสอน ย่อมเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากจะทำให้ครูมีความรู้ด้านการผลิตสื่อการสอนแล้ว ครูยังสามารถผลิตสื่อการสอนจำนวนหนึ่งได้ด้วย

11. การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ

ด้านการพัฒนาครูทางด้านวิชาการ จากการวิจัยพบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือปัญหาแนวปฏิบัติการดำเนินการนิเทศของโรงเรียนไม่ชัดเจน ปัญหาการจัดเอกสารเสริมความรู้ทางวิชาการยังไม่เพียงพอ ปัญหาครูขาดการค้นคว้าวิจัยและผลิตเอกสารทางวิชาการ และปัญหาการจัดหรือส่งเสริมครูไปอบรม ประชุมสัมมนาทางวิชาการ

จากการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาครูทางด้านวิชาการส่วนมากมีปัญหา แนวปฏิบัติการดำเนินการนิเทศของโรงเรียนไม่ชัดเจน สาเหตุของปัญหา คือ ขาดแผนการนิเทศในโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสาน ภูดี (2536: 109) พบว่าโรงเรียนส่วนมากจะขาดการวางแผนปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาครูทางด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันมีความจำเป็นมาก เนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาในปัจจุบันได้

กำหนดแนวการดำเนินการว่าควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย (กรมวิชาการ, 2535: 4) ดังนั้นครูผู้สอนอาจจะต้องสอนในวิชาที่ไม่ตรงกับวุฒิของครู และในหลักสูตรมัธยมศึกษาในปัจจุบัน ต้องใช้วิธีการสอนแบบใหม่ มีการใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย การสอนมากขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ครูจะต้องมีการพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา โรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ไม่ควรรอให้กรมสามัญศึกษา กำหนดการพัฒนาบุคลากรหรือการนิเทศในโรงเรียน เพราะจะไม่สอดคล้องกับความต้องการโรงเรียน และเป็นการเสียเวลาเกินไป โรงเรียนจึงควรมีแผนการนิเทศที่จัดทำไว้เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนอย่างแท้จริงจะทำให้การพัฒนาบุคลากรมีปัญหาน้อยลงการวางแผนการนิเทศในโรงเรียนนั้นควรดำเนินการตั้งแต่ การสำรวจความต้องการของโรงเรียน การจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ การดำเนินการนิเทศในระยะยาว และการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ด้วย จึงจะทำให้การนิเทศเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับ เมธี บิลันธานนท์ (2529: 109) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาบุคลากร ไว้ดังนี้ กำหนดจุดมุ่งหมาย และบทบาทของหน่วยงาน จัดตั้งคณะบุคคลรับผิดชอบ กำหนดความต้องการการพัฒนา เตรียมแผนพัฒนาบุคลากรทั้งหมด ดำเนินการตามแผน และประเมินผลตามแผน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าโรงเรียนสามารถจัดแผนพัฒนาบุคลากรตามหลักการแล้วสามารถทำให้ลดปัญหาการพัฒนาบุคลากรลงได้

12. การวัดและการประเมินผลการเรียน

ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน จากการวิจัยพบว่ามีปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหานักเรียนขาดความรับผิดชอบในการแก้ผลการเรียน ปัญหานักเรียนสอบตก ติด ร มส เป็นจำนวนมาก ปัญหาฝ่ายทะเบียนและวัดผลทำงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ปัญหาการวัดผลการเรียนยังไม่สามารถวัดผลได้อย่างเป็นมาตรฐาน และปัญหาแนวปฏิบัติการวัดผลประเมินผลการเรียนยังไม่ชัดเจน

จากการวิจัยพบว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนส่วนมากมีปัญหาคือ นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการแก้ผลการเรียน สาเหตุของปัญหาคือ นักเรียนสอบตก และติด ร มส หลายวิชา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิลาลินี สิงห์ศิริ (2537: 275) พบว่าปัญหาที่สำคัญของการวัดผลและประเมินผลคือ นักเรียนไม่ติดตามผลการเรียน โดยระบุสาเหตุคือ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนติดศูนย์ ร มส หลายวิชา ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะพิจารณาถึงปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่งซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ระบุไว้ คือ ปัญหาการวัดผลการเรียนยังไม่สามารถวัดได้อย่างเป็นมาตรฐาน เนื่องการวัดผลโดยทั่วไปของครูขาดการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน ครูบางคนออกข้อสอบยากเกินไป ครูบางคนออกข้อสอบไม่สอดคล้องกับการสอนในห้องเรียน ไม่สอดคล้องสภาพของนักเรียน และไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ตามหลักสูตรรายวิชา ครูบางคนตั้งเกณฑ์การวัดผลไว้สูงมากและโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูบางคนขาดความรู้ความชำนาญในการวัดผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร สุขไชใจ (2531: 321) พบว่าปัญหาด้านการวัดผลคือ ขาดบุคลากรที่มีคุณวุฒิเฉพาะงานการวัดและประเมินผลการศึกษาที่จะให้การนิเทศให้รู้จักเทคนิควิธีสร้าง วิเคราะห์ นำไปใช้ และปรับปรุงแก้ไขข้อสอบ จัดทำข้อสอบมาตรฐาน และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากสาเหตุที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอไว้ทั้งหมดนี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนต้องสอบตกหลายวิชา ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายการติดตามสอบแก้ตัว ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อจัดทำข้อสอบมาตรฐาน มีการจัดทำธนาคารข้อสอบ เพื่อเลือกใช้ข้อสอบได้ตามสภาพของนักเรียน และควบคุมการออกข้อสอบให้ตรงตามจุดประสงค์ ของรายวิชาด้วย สอดคล้องกับข้อเสนอของกรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป.: 11) ได้เสนอไว้ว่าการวัดและประเมินผล การเรียนผู้บริหารควรจัดให้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อสอบและจัดทำธนาคารข้อสอบ และดำเนินการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือในการวัดผลการเรียนตามจุดประสงค์ของรายวิชา น่าจะทำให้ ปัญหาการวัดผลและประเมินผลการเรียนลดลงได้มาก

13. ด้านการประเมินผลงานวิชาการ

ด้านการประเมินผลงานวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่สำคัญ คือปัญหาขาดแนวปฏิบัติในด้านการประเมินผลงานวิชาการ ปัญหาไม่สามารถนำผลการประเมินผลงานวิชาการไปปรับปรุงงานได้ ปัญหาการประเมินผลงานวิชาการไม่เป็นไปโดยสม่ำเสมอ และปัญหาฝ่ายวิชาการไม่มีเวลาดำเนินการ

ปัญหาสำคัญในด้านการประเมินผลงานวิชาการ จากผลการวิจัย พบว่าส่วนมากมีปัญหาที่สำคัญคือปัญหาขาดแนวปฏิบัติในด้านการประเมินผลงานวิชาการ สาเหตุที่สำคัญคือขาดแผนการดำเนินการประเมินผลงานวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุน่าจะมาจากการที่ผู้รับผิดชอบไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลงานวิชาการเป็นสาเหตุที่สำคัญ เพราะในการวางแผนหรือโครงการแต่ละครั้ง จะต้องมีการระบุถึงการประเมินผลไปด้วย แต่การปฏิบัติจริงไม่มีการประเมินผลอย่างจริงจัง แม้แต่แผนงานวิชาการของโรงเรียนก็ตาม อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า เนื่องจากการยากที่จะมองความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการออกมาเป็นรูปธรรม บางโรงเรียนจึงนำผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตามค่านิยมของสังคมภายนอกโรงเรียนมาเป็นเกณฑ์วัดความสำเร็จ เห็นได้จาก ผลการสัมมนาของนิสิตภาคศึกษามัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2534 (ภาคศึกษามัธยมศึกษา, 2534: 62) พบว่า นักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในส่วนกลาง มักจะมุ่งเน้นการเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ไม่เน้นการศึกษาเพื่ออาชีพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัช หมั่นศรีชัย(2538: 193) พบว่า ปัญหางานวิชาการคือครูผู้สอนขาดการนำวิธีการสอนแบบใหม่มาใช้ สาเหตุครูมุ่งสอนแต่เนื้อหาวิชาเพื่อมุ่งเข้ามหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเห็นว่าอย่างไรก็ตามในฐานะผู้บริหารการศึกษาจะต้องวัดผลสำเร็จของงานวิชาการที่ความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จะรู้ได้อย่างไรว่าสำเร็จหรือไม่เพียงใดอยู่ที่การรู้จักวางแผนประเมินผลงาน กำหนดสิ่งที่ต้องประเมิน ทำเครื่องมือ และสรุปผลได้(เรื่อง เจริญชัย และเสรี ลาชโรจน์, 2525: 248) อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดทำแบบสำรวจเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมสามัญศึกษา ออกสำรวจทุกปี (กรมสามัญศึกษา, 2532: 1) ทำให้แต่ละโรงเรียนยึดผลการประเมินจาก

กรมสามัญศึกษาซึ่งเป็นการประเมินจากภายนอก เป็นแนวการประเมินของโรงเรียนแทนที่จะวางแผนประเมินงานวิชาการจากแผนงานวิชาการของโรงเรียนเอง จึงทำให้ไม่ทราบความก้าวหน้าแท้จริงของแผนการดำเนินโครงการในโรงเรียน วิธีแก้ไขที่ผู้วิจัยเห็นว่ามียุทธศาสตร์มากวิธีหนึ่งคือวิธีการประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน วิธีนี้จะทำให้โรงเรียนได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของโรงเรียนทุกขั้นตอน แล้วนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานของโรงเรียนในช่วงต่อไป จนในที่สุดโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองจนสามารถจัดการศึกษาได้สำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2535: 2)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาครูทางด้านวิชาการเพื่อให้สามารถทำการสอนได้มากกว่า 1 วิชา เช่น การจัดให้ครูแต่ละคนสามารถสอนวิชาอาชีพได้อีกคนละ 1 วิชา เป็นต้น เพื่อเตรียมการเปิดวิชาใหม่ให้หลากหลายขึ้นตามแนวทางการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
2. โรงเรียนควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตร และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้เป็นอย่างดี สามารถจัดทำแผนการสอน และปรับปรุงวิธีสอนได้ตามหลักการและจุดหมายของหลักสูตร
3. ในการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่วางแผนงานวิชาการโรงเรียนโดยประกอบด้วยครูอาจารย์จากหมวดวิชา หรืองานต่าง ๆ ในเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย ของแผนงานและร่วมกันวางแผนงานซึ่งเป็นแผนงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อให้แผนงานสอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น และช่วยทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานอีกด้วย

4. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้หัวหน้างานทุกงาน หรือครูทุกคน สามารถทำการประเมินตนเอง ตามแนวคิดของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และสามารถนำผลการประเมินมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับหัวหน้าหมวดวิชา

1. จัดนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาครูด้านการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ในแต่ละวิชาในหมวดวิชา จัดการนิเทศให้ครูรู้จักผลิตสื่อชิ้นใช้เอง และรู้วิธีการใช้สื่อการสอนเพื่อใช้ประกอบการสอน
2. ดำเนินการจัดอบรมให้ครูในหมวดวิชามีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้ และสามารถ จัดทำแผนการสอนได้เป็นอย่างดี
3. ควรดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ครูสามารถจัดทำข้อสอบมาตรฐานในหมวดวิชาได้ จัดให้มีธนาคารข้อสอบ ควบคุมให้การออกข้อสอบตรงตามจุดประสงค์รายวิชา
4. การดำเนินการวางแผนงานวิชาการในหมวดวิชาต้องจัดประชุมเพื่อให้ครูมีส่วนร่วมมากที่สุด และในการประชุมหมวดวิชาแต่ละครั้งต้องพยายามให้ครูมีส่วนร่วมมากที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพของโรงเรียนอย่างแท้จริง และเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานตามแผนงานในหมวดวิชา

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมสามัญศึกษา

1. ควรสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียน มากกว่าให้โรงเรียนรอการประเมินจากกรมสามัญศึกษา โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และดำเนินการติดตามและประเมินผลการทำงานระยะหนึ่ง ก่อนเปิดโอกาสให้โรงเรียนประเมินโดยอิสระ

2. ควรสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อไม่ให้เป็นการแก่โรงเรียนในการที่จะต้องดำเนินจัดหาเองมากนัก ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเสียหายพจน์ของโรงเรียน นอกจากนี้ควรพยายามผลักดันให้มีคณะกรรมการการศึกษาของแต่ละโรงเรียน โดยเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

3. ทหาทางบรรจุบุคลากรเพิ่มให้ครอบคลุมทุกรายวิชาที่โรงเรียนต่าง ๆ เปิดสอน นอกจากนั้นการย้ายครูควรทำปีละ 1 ครั้ง ให้เสร็จสิ้นก่อนเปิดภาคเรียนภาคเรียนที่ 1

4. ด้านการพัฒนาครูทางด้านวิชาการ กรมสามัญศึกษา ควรวางแผนการจัดอบรมครูอาจารย์โดยรวมเป็นระยะ ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร สอดคล้องกับปัญหาของโรงเรียนที่กรมสามัญศึกษาได้ทำการประเมินไว้ การอบรมควรจัดอบรมในเชิงสัมมนา เพื่อให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันบ่อย ๆ จะทำให้ครูมีการพัฒนาทางด้านวิชาการมากขึ้น

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง มีเรื่องที่น่าสนใจศึกษาหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะมีการทำการวิจัย ในหัวข้อเรื่อง ดังนี้

1. ศึกษากระบวนการวางแผนงานวิชาการที่เหมาะสมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด กรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง
2. ศึกษาสภาพและปัญหาการวัดผลและประเมินผลการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง